

Страдање српског становништва у селу Гуњевци фебруара 1945. године

Мирко Димић

UDK 341.322.5:94(497.1)"1941/1945"

DOI: 10.7251/TOP1703153D

ЈУ СП Доња Градина;
mirkodimic707@gmail.com

Апстракт: Циљ овог рада је чување сјећања на жртве злочина почињеног у фебруару 1945. године над српским становништвом села Гуњевци. Посебност овог злочина, ако се може уопште говорити о посебности злочина, јесте његова монструозност првенствено над дјецом, која су најбројније жртве, као и вријеме када се он десио: крај рата. Рад ће се базирати на фебруарске дане 1945. године, на сам ток убијања и починиоце.

Кључне ријечи: Гуњевци; Срби; усташе; село; убиства

Село Гуњевци припада општини Козарска Дубица, Република Српска (БиХ). Као и друга поткозарска села, претежно је било насељено српским православним становништвом те је и ово село имало веома сличан пут страдања. Административно је, у Краљевини Југославији, припадало моштаничкој општини, једној од шест општина среза у Босанској Дубици. У мемоарима проте Славка Вујасиновића описано је село Гуњевци. Село се налазило испод западне стране планине Просаре. Ријека Раковица раздвајала је село од сусједних села Клековци и Срефлије. У 1941. години имало је преко 100 кућа, у којима су живјели Срби. По протином казивању, село је добило име по гуњевима, одјевном предмету Срба из Лике (огртач постављен овчјом кожом) те на основу тога гуњевци, гуњевчани.¹ Највећи дио становништва страдао је током напада оружаних формација Хитлерове Њемачке и војних формација Независне Државе Хрватске (НДХ) 1942. године на простору планине Козаре и

¹ Прото Славко Вујасиновић, *Срби као птице*, прир. Симо Брдар, Бања Лука 1994, 201.

ближе околине.² Масовне егзекуције, присилне депортације у логоре смрти НДХ Јасеновац и логор Сајмиште у Земуну³, присилно расељавање по Славонији, депортације на присилан рад у Њемачку и Норвешку, опустјеле су овај терен. Становништво које се вратило из Славоније 1942/43. године на своја огњишта, често је морало бјежати пред упади-ма војних јединица НДХ. Посебно треба нагласити појаве попут глади, општег сиромаштва, разних заразних обољења попут туберкулозе, која су пратила становништво овог села све вријеме рата.

Крајем 1944. и почетком 1945. године на дубичком подручју, осим града Дубице, сва села била су под контролом партизана јер су била махом насељена српским становништвом које је било уз партизански покрет. Мали број војних снага дубичка села је оставило углавном слабо брањена, што су користиле војне формације НДХ за честе нападе на ово подручје, поготово крајем 1944. и почетком 1945. године. Напади су долазили из Јасеновца, Дубице и Орахове на шире подручје Босанске Дубице и Босанског Новог. Конкретно за овај рад је битан напад који је почео 17. фебруара 1945. године из три правца, из Јасеновца, Орахове и Босанске Дубице. Нападаци су ишли ван главних путева јер су хтјели да изненаде локално становништво те да на тај начин спријече нужно одступање према планини Козари.⁴ Број и назив јединица које су нападале ово подручје нисам успио пронаћи. У литератури се наводи назив „усташе“⁵ а у документима команде приједорског подручја⁶ — „непријатељ“ и „усташе“. На простору села Гуњевци и околних

² Познатије у литератури као Козарска офанзива.

³ Под њемачком управом, иако на територији НДХ, 17. маја 1944. године њемачка команда је логор предала на управу Главном равнатељству за јавни ред и сигурност НДХ у Земуну. Jovan Bajford, *Staro sajmište mesto sećanja, zaborava i sporenja*, Beograd 2011, 33-53.

⁴ Dušan D. Samardžija, *Bosanskodubičko područje u NOR-u i socijalističkoj revoluciji 1941-1945*, Bosanska Dubica 1984, 262-263.

⁵ Потребно је појаснити да је термин усташе, као назив који се користио за оружане формације Независне Државе Хрватске (НДХ), коришћен као уопштен јер је остао у народу као симбол страдања и као симбол монструозности злочина које су припадници тих војних формација чинили. Војску НДХ су чинили домобранство као редовна војска, усташка војница и оружништво. Укупан број војника НДХ процјењује се на око 150.000, од тога 110.000 домобрана и око 40.000 усташа у априлу 1942. године. Fikreta Jelić-Butić, *Ustase i NDH*, Zagreb 1978, 114-123.

⁶ Приједор је ослобођен од стране партизанских снага септембра 1944. године.

села⁷ није било војних јединица тако да је овај простор био небрањен. Само једна чета 3. батаљона 20. крајишке бригаде била је распоређена на простору села Хаџибајир–Скључани–Влашковци⁸. У извјештајима команде приједорског подручја за период 13–23. фебруара, од 23. фебруара, те извјештају средског комитета КПЈ за Босанску Дубицу од 8. марта 1945, наводи се број убијених лица, почињена материјална штета, као и евакуација становништва са моштаничке општине, коју је напад највише погодио.⁹

Два документа доступна аутору говоре о броју убијених као и почињеној материјалној штети. Први документ је списак Народног одбора Моштанице, табеларни приказ по селима причињене штете за период од 19. фебруара. до 1. марта 1945. године, у коме пише да је 68 људи убијено, 50 нестало и шест рањено. Потом се табеларно, по селима која су припадала моштаничкој општини, наводи број страдалих и материјална штета по селима.¹⁰

Други документ, богатији информацијама, садржи исти табеларни приказ са страдалим селима моштаничког краја, упутство о начину раду и прикупљања података о страдалим, материјалној штети, као и потребу да се фотографишу злочини и локације гдје су се десили, посебно објекти као што су цркве и школе и сл. Документ је допис окружном органу Земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача за подручје Козаре од 3. марта 1945. године.¹¹

Позната су два стратишта у селу Гуњевци на којима су се десила убиства 19. фебруара 1945. године. Прва локација била је у кући Боже Вукмира, а друга у кући Јове Крњајића. У кући Боже Вукмира усташе су убиле 68 људи српске националности, док у кући Јове Крњајића није

⁷ Села Срефлије, Клековци, Пуцари су сусједна села.

⁸ Села се налазе на другој страни у односу на села моштаничке општине, поприлично удаљена, а кад се узме у обзир зимски период и снијег као и мали број људи са оружјем који је требало да брани села (партизани), то нам говори о ситуацији на терену у том периоду.

⁹ Dušan D. Samardžija, *Bosanskodubičko područje u NOR-u i socijalističkoj revoluciji 1941–1945*, Bosanska Dubica 1984, 262–263.

¹⁰ Архив Републике Српске, Бања Лука (АРСБЛ), Окружна комисија за испитивање ратних злочина окупатора и њихових помагача, Козара (1941–1945) (фонд 66). Фотографију документа погледати у прилогу.

¹¹ Архив Републике Српске, Бања Лука (АРСБЛ), Окружна комисија за испитивање ратних злочина окупатора и њихових помагача, Бања Лука (1941–1945). У АРСБЛ уз документе нису доступне фотографије. Збирка фотографија у архиву није сређена те нису доступне истраживачима на употребу.

познат тачан број жртава али исто је ријеч о жртвама српске националности.¹² Одређен број жртава је убијен на мјесту гдје је и ухваћен.

О дешавањима у селу Гуњевци фебруарских дана 1945. постоји више свједочења. Мара Видовић, Томо Клинцов, Јован Крнета, Грозда Мирић, Вукица Баришић, Милинко Обућина, сачували су сјећање на овај монструозни злочин усташа на самом крају 2. свјетског рата.

У свом свједочењу пред Комисијом за ратне злочине, Мара Видовић описује дешавања у фебруару 1945. године у селу Гуњевци, наводећи како је почела да бјежи пред усташама са дјететом које је носила у рукама. Хаотично се кретала јер су усташе са свих страна нападе. Побјегла је, како наводи, у неку јаругу гдје се налазило доста народа са дјецом којима су морали прекривати руком уста да не би плакањем открили гдје се налазе. Усташе су их пронашле. Мара је поново покушала да побјегне, пала је са дјететом, те ју је један усташа сустигао и ухватио за капут. Отргла се и почела поново да бјежи, оставивши дијете. Један метак ју је погодио у руку и откинуо прст, други је прошао кроз руку а трећи је окрзнуо прса. Успјела је да побјегне, иако су усташе биле упорне да је ухвате¹³

Из сјећања Томе Клинцова (1928–2010) на период 1941–1945. године, посебно је занимљив дио у ком говори о фебруарским данима 1945. године. Клинцов наводи да су усташе 14. фебруара из Дубице, Орахове и Јасеновца кренуле у напад, те да су имале обичај да нападају на православне свеце, у овом случају Св. Трифуна.¹⁴ Са другим мјештанима села Драксенић, у којем је живио, кренуо је према планини Козари да се сакрије. План усташа био је да се сусретну у селу Пуцари код цркве¹⁵. Гледао је паљење цркве и школе у селу Пуцари од стране усташа. Није лично видио ток убијања у кућама Боже Вукмира и Јове Крњајића али је био на том мјесту након злочина и на сахрани убијеним. У кући Јове Крњајића видио је гомилу покланих лешева на хрпи. Ту му је убијена сестра од тетке Коса Злојутро са двоје дјете. Исти дан

¹² Симо Брдар, *Црни Уплетњак*, Бања Лука – Козарска Дубица, 1997, 24–29.

¹³ Radomir Bulatović, *Koncentracioni logor Jasenovac s posebnim osvrtom na Doњу Gradinu*, Sarajevo 1990, 354.

¹⁴ Српска православна црква са вјерницима прославља Светог мученика Трифуна 14. фебруара.

¹⁵ Српска православна црква посвећена Покрову Пресвете Богородице – Света Петка. Прото Славко Вујасиновић, *Срби као птице*, прир. Симо Брдар, Бања Лука 1994, 117.

у кући Боже Вукмира препознао је изгорјеле лешеве Ратка Крњајића, старог око седам година, и Миољку Гогу, стару око девет година. Клинцов наводи имена – Маријан Лазић, Анка Репajiћ, који су гледали злочин из непосредне близине у кући Боже Вукмира, и Косу Мандић из села Јошик која је успјела преживјети покољ у кући Јове Крњајића.¹⁶

Сјећање Илије Крнете (1936–), објављено под насловом „Живи запаљени“ довољно говори. Приликом напада усташа из Орахове (муслимани)¹⁷ на село Гуњевци и околна села, народ је почео бјежати према Војскови. Мајка Милка са Илијом, Илинком и Смиљом није успјела побјећи већ су се сакрили уз обалу рјечице Раковице. Усташе су откриле Милку те батинама приморали да каже гдје су јој дјеца. Потом су их спровели до села Гуњевци. Милка је носила Смиљу у наручју док је Илија држао Илинку за руку.¹⁸

Пролазили су преко гуњевачких бара на којима је било стогова сијена које су усташе запалиле приликом проласка. Створио се огроман дим, што је Илија искористио и заједно са сестром Илинком побјегао у оближње грмље. Како сам наводи, на мјесту гдје се данас налази „тенк“,¹⁹ налазио се велик храст, гдје је из оближњег грма гледао како

¹⁶ Interview with Tomo Klincov, <USHMM.org> 18. 10. 2007. Меморијални музеј Холокауста из Вашингтона (САД) у сарадњи са ЈУСП Доња Градина обавио је снимања преживјелих свједока са општине Козарска Дубица 2007. године за период 1941–1945. Што се тиче податка о почетку напада 14. фебруара, врло вјероватно може бити да је свједок повезао близину вјерског празника који се прослављао као крсна слава код српског становништва и почетак напада.

¹⁷ У сјећању се наводи на горе наведен начин.

¹⁸ Илија Крнета, *Живи запаљени: Злочин геноцида Независне Државе Хрватске на Козари и Поткозарју у Другом свјетском рату*, Бања Лука 2014, 271–272.

¹⁹ Код спомен-чесме налази се тенк на којем је постављена табла са натписом: „Овдје су 2. јуна 1942. године јединице II партизанског козарског одреда заплијениле непријатељски тенк“. Током снимања, Илија, да би се лакше сјетио, употребио је тенк као локацију гдје се десило убиство. Крајем маја и почетком јуна 1942. године на територији Босанске Дубице појављује се Црна Легија, елитна војна јединица НДХ сачињена од фанатизованих усташа, у току борби између локалних партизанских јединица (углавном Срби) са Црном Легијом заплијењена су два тенка, у успомену на ту борбу постављен је тенк Т-34 руске производње на мјесто гдје су првобитно заплијењени усташки тенкови. Више о овим борбама видјети: Dušan D. Samardžija, *Bosansko-dubičko područje u NOR-u i socijalističkoj revoluciji 1941–1945*, Bosanska Dubica 1984, 193–194; Тања Тулековић, *Драксенић 1941–1945*, Доња Гради-

му усташе кољу мајку Милку. Сестру Смиљу је усташа убио из пиштоља, потом распорио утробу мајци и ставио је у њену утробу. Читав дан су провели у грму, а потом су у оближњем штагљу преноћили, гдје их је пронашла родбина која се вратила послије завршетка ових дешавања.²⁰

Грозда Мирић описује фебруарске дане 1945. године код куће Боже Вукмира. У близини куће била је партизанска предстража. Убрзо по њиховом одласку наишле су усташе у веома густом распореду. Грозда Мирић наводи да су „усташе ишле грабљама“.²¹ Не спомињући имена, наводи да су се жене и дјеца сакрили у кућу Јове Миљановића, те да су приликом пуцања из пушака истрчали и побјегли у оближњу шуму. Дио људи се сакрио у Вукмиров јарак (дио шуме или нека локација позната мјештанима који су је тако звали; увала и сл.). Усташе су их похватале, а међу њима су била Гроздина браћа: Милан Гога, Рајко Гога, Гојко Гога, сестре Перса и Мара и мати Драгиња. Послије злочина, заједно са још једном дјевојком, наишла је покрај Вукмирове куће те су видјели да су изгорјели. Пронашла је чарапу од сестре Персе у близини паљевине.²²

Вукица Баришић показује тачну локацију гдје се некада налазила куће Јове Крњајића (фотографија у књизи „Црни уплетњак“).²³ Ниже куће била је гробница, једна јама у коју су били укопане двије сестре Вукице, Перса и Боса, које су биле јако гојазне те их је на основу тога препознала. Након рата власти су наредиле да се пренесу остаци на партизанско гробље. Нашла је њихове бутине, месо, косу и вилице. У близини је једна гробница која није откопавана, ту је убијен Милоја Мисирача те дјеца из Клековаца, којима не наводи имена. Вадили су кости које су пренесене на партизанско гробље у Срефлије.²⁴

на 2016, 52.

²⁰ Видео-запис „Сјећање Илије Крнете“, аутор Мирко Димић, 23. 06. 2017. У видео-запису Илија Крнета није рекао аутору да су мајчину утробу распорили те ставили у њу сестру, аутору је то рекао након снимања јер му је јако тешко да се тога сјећа, изговара, читав живот је имао ноћне море и сл. Психичке проблеме које прате људе који су свјedoци оваквих догађаја.

²¹ Требало би да означава густ војнички распоред који је за циљ имао да се претражи терен.

²² Симо Брдар, *Црни Уплетњак*, Бања Лука - Козарска Дубица 1997, 26-27.

²³ Исто, 27. Фотографија се налази на 27. страни али је јако лошег квалитета, оригинал није био доступан аутору. Настала је 21. или 22. марта 1990. године, како се наводи у горе наведеном дјелу.

²⁴ Исто, 27-28.

Милинко Обућина наводи да су у кућу Јове Крњајића усташе стјерале народ, потом да је из куће успјела побјећи Милева Јовишић са дјецом. Кућу су запалили.²⁵ У Крњајића јарку остао је гроб Ане Рокић, рођене Пјевић, са сином старим 13-14 година, јер њен супруг Милован Рокић није дозволио да се тијела пренесе на партизанско гробље у Срефлијама.²⁶

Поименични попис жртава убијених 19. фебруара 1945. године у селу Гуњевци аутор је покушао да допуни. Углавном су допуњена имена очева страдалих које је успио пронаћи. Као главни извор користио је спомен-чесму на којој су уклесана имена и презимена 96 жртава (фотографија у прилогу) и попис који се налази у „Црном уплетњаку“. Поред два наведена пописа, коришћени су и други извори²⁷. Потребно је појаснити да жртве нису само из села Гуњеваца него и околних села. Ово је посљедњи напад војске НДХ на подручје Босанске Дубице прије њеног коначног слома, маја 1945. године. Укупан број страдалих је 122²⁸ на подручју Босанске Дубице за период фебруар-март 1945. године.

Село Клековци

1. Бањац (Мишка) Мара, 1910–1945, Српкиња
2. Бањац (Драгоја) Марица, 1930–1945, Српкиња
3. Бањац (Ј.) Милка, 1900–1945, Српкиња
4. Бањац (С.) Савка, 1922–1945, Српкиња
5. Дерикућа (М.) Боса, 1890–1945, Српкиња
6. Хрњак (Ђ.) Слободанка, 1935–1945, Српкиња

²⁵ Исто, 27–28. Свједок наводи у сјећању да је кућа запаљена; сигурно је дошло до забуне јер је кућа Боже Вукмира запаљена а не кућа Јове Крњајића иако је ријеч о локацијама у којима је извршено масовно убијање.

²⁶ Исто, 28–29.

²⁷ Симо Брдар, *Црни Уплетњак*, Бања Лука – Козарска Дубица 199, 46–49. Dušan D. Samardžija, *Bosanskodubičko područje u NOR-u i socijalističkoj revoluciji 1941–1945*, Bosanska Dubica 1984, 374–381, 396–407. Тања Тулековић, *Драксенић 1941–1945*, Доња Градина 2016, 113. Popis žrtava Drugog svjetskog rata u BiH, opština Bosanska Dubica, naselje Klekovci, <www.muzejgenocida.rs>, pdf format, 351–358; isto, Gunjevci, 332–338; Спомен-чесма у селу Гуњевцима подигнута је 1988. године. На споменику су уклесана имена 96 жртава.

²⁸ Dušan D. Samardžija, *Bosanskodubičko područje u NOR-u i socijalističkoj revoluciji 1941–1945*, Bosanska Dubica 1984, 263.

7. Хрњак (С.) Ана, 1912-1945, Српкиња
8. Хрњак (Ђ.) Анкица, 1928-1945, Српкиња
9. Хрњак (Н.) Драган, 1934-1945, Србин
10. Хрњак (Н.) Јека, 1882-1945, Српкиња
11. Хрњак (Д.) Сава, 1920-1945, Српкиња
12. Јанковић (Г.) Милица, 1897-1945, Српкиња
13. Јанковић (Ђ) Стоја, 1928-1945, Српкиња
14. Ловрић (М.) Станка, 1900-1945, Српкиња
15. Ловрић (С.) Станко, 1933-1945, Србин
16. Ловрић (С.) Нада, 1935-1945, Српкиња
17. Ловрић (С.) Марко, 1936-1945, Србин
18. Ловрић (С.) Милка, 1938-1945, Српкиња
19. Маричић (С.) Маријан, 1885-1945, Србин
20. Петковић (Б) Стеванија, 1930-1945, Српкиња
21. Петковић (Б.) Ана, 1907-1945, Српкиња
22. Петковић (Б.) Марија, 1935-1945, Српкиња
23. Петковић (М.) Сава, 1907-1945, Српкиња
24. Петковић (Д.) Војин, 1935-1945, Србин
25. Петковић (Д.) Бора, 1938-1945, Српкиња
26. Петковић (Д.) Милена, 1940-1945, Српкиња
27. Плавањац (Раде) Гроза, 1926-1945, Српкиња
28. Плавањац (Раде) Љубица, 1937-1945, Српкиња
29. Плавањац (Т.) Боса 1900-1945, Српкиња
30. Репацић (С.) Ана, 1905-1945, Српкиња
31. Латиновић (М.) Саван, 1942-1945, Србин

Село Драксенић

1. Гога (Т.) Мијољка, 1934-1945, Српкиња
2. Радак (С.) Перса, 1905-1945, Српкиња
3. Злојутро (Ђуро) Коса, 1909-1945, Српкиња
4. Злојутро (Станко) Љуба, 1931-1945, Српкиња
5. Злојутро (Станко) Десанка, 1933-1945, Српкиња

Село Јошик

1. Мандић (Ђ.) Марија, 1892-1945, Српкиња
2. Мандић (Ђ.) Анка, 1923-1945, Српкиња

Село Доња Градина

1. Пјевић (С.) Вајица, 1892-1945, Српкиња
2. Пјевић (М.) Загорка, 1922-1945, Српкиња
3. Живковић (Д.) Роса, 1902-1945, Српкиња

Село Демировац

1. Шпица (М.) Дева, 1903-1945, Српкиња

Село Срефлије

1. Крнета (Лука) Милка, 1914-1945, Српкиња
2. Крнета (Јован) Смиља, 1939-1945, Српкиња
3. Крнета (Ђ.) Мара, 1930-1945, Српкиња

Село Гуњевци

1. Богуновић (Никола) Роса, 1936-1945, Српкиња
2. Димић (Пане) Миле, 1878-1945, Србин
3. Деспот (Р.) Роса, 1933-1945, Српкиња
4. Гога (М.) Драгиња, 1900-1945, Српкиња
5. Гога (Светко) Ратко, 1939-1945, Србин
6. Гога (Јефто) Јово, 1878-1945, Србин
7. Гога (М.) Драгиња, 1900-1945, Српкиња
8. Гога (Милош) Милан, 1927-1945, Србин
9. Гога (Милош) Перса, 1929-1945, Српкиња
10. Гога (Милош) Гојко, 1931-1945, Србин
11. Гога (Милош) Рајко, 1932-1945, Србин
12. Гога (Милош) Мара, 1930-1945, Српкиња
13. Крњајић (М.) Перка, 1900-1945, Српкиња
14. Крњајић (М.) Савка, 1922-1945, Српкиња
15. Крњајић (Мићо) Марија, 1935-1945, Српкиња
16. Крњајић (М.) Ратко, 1937-1945, Србин
17. Крамар (Станко) Стоја, 1891-1945, Српкиња
18. Милошевић (М.) Боса, 1906-1945, Српкиња
19. Мисирача (Илија) Милоја, 1900-1945, Србин
20. Мисирача (Милоја) Радосова, 1935-1945, Српкиња
21. Обућина (О.) Грозда, 1903-1945, Српкиња
22. Обућина (Саван) Боса, 1928-1945, Српкиња
23. Обућина (Саван) Стана, 1940-1945, Српкиња

24. Пилиповић (Живко) Милан, 1932-1945, Србин
25. Пилиповић (Живко) Борислав, 1934-1945, Србин
26. Пилиповић (Живко) Анка, 1936-1945, Српкиња
27. Пилиповић (Живко) Грозда, 1939-1945, Српкиња
28. Пилиповић (Миленко) Драгољуб, 1938-1945, Србин
29. Пилиповић (Миленко) Мара, 1909-1945, Српкиња
30. Пилиповић (Миленко) Милорад, 1932-1945, Србин
31. Рокић (Марко) Ана, 1912-1945, Српкиња
32. Рокић (Милован) Саво, 1934-1945, Србин
33. Стамболија (С.) Смиља, 1915-1945, Српкиња
34. Стамболија (М.) Никола, 1932-1945, Србин
35. Стамболија (М.) Раде, 1931-1945, Србин
36. Штакић (Ј.) Сава, 1904-1945, Србин или Српкиња
37. Штакић (П.) Перса, 1930-1945, Српкиња
38. Штакић (П.) Јован, 1933-1945, Србин
39. Штакић (П.) Милан, 1935-1945, Србин
40. Видовић (Стојан) Миле, 1927-1945, Србин
41. Видовић (Васо) Стоја, 1902-1945, Српкиња
42. Видовић (Перо) Радосова, 1922-1945, Српкиња
43. Видовић (Стојан) Сава, 1890-1945, Српкиња
44. Видовић (А.) Дева, 1918-1945, Српкиња
45. Видовић (Петар) Грозда, 1936-1945, Српкиња
46. Видовић (Петар) Нада, 1939-1945, Српкиња
47. Видовић (Ђуро) Стана, 1932-1945, Српкиња
48. Вукмир (Божо) Ана 1911-1945, Српкиња
49. Вукмир (Божо) Милка, 1908-1945, Српкиња
50. Вукмир (Божо) Драган, 1935-1945, Србин
51. Вукмир (Божо) Душан, 1938-1945, Србин

Гробље у селу Срефлије, у којем су сахрањене жртве покоља 19. фебруара 1945. године (дио жртава). Аутор фотографије: Мирко Димић, 17. јул 2017. године

Списак Н.О. Опш. Моштанице

Приликом четвртог пописа становништва у селу 19. II 1945 - I III 1945 по селима

Број села	Име сели	Народ		Материјал		Материјална штета				Самостано										
		Полува	Полува	Криво	Криво	Криво	Криво	Криво	Криво	Криво	Криво	Криво	Криво							
1	Срефлије	9		2	41	28	22	120	8	175	40	2	8	4	34	4	100	30		
2	Божидари	8			15	7	7	55		200		3		6	2	14	3	50		
3	Ђузови	40	50	4	73	29	26	-						12	8			153		
4	Ђузови	3			68	58	28	100		153	15		2	6	6	37	7			
5	Ђузови К.	6			14	8	1	25		50				4	2	6	17			
6	Ђузови				20	12	12	26	12	8	7		1			10	4	200	120	
7	Ђузови	2																		
8	Ђузови	68	50	6	231	142	96	333	20	200	389	35	2	3	36	22	101	35	350	305
9	Срефлије 19. II 1945				5	6	13	105	20	800	152	-	-	2	7	-	8	-	130	
10	Ђузови К.				1	-	1	51		15										

Списак НОО Моштаница, број жртава и причињене материјалне штете у периоду од 19. 2. до 1. 3. 1945. год. Аутор фотографије: Мирко Димић, 14. 6. 2017. године. Архив Републике Српске, Бања Лука (АРСБЛ), Окружна комисија за испитивање ратних злочина окупатора и њихових помагача, Козара (1941-1945), фонд 66.

Спомен-чесма у селу Гуњевци, подигнута 1988. године страдалим жртвама убијеним 19. фебруара 1945. године (све жртве су српске националности). На споменику је уклесано: „Подивљали усташки злочинци, 19. фебруара 1945. године, надомак слободе, звјерски су масакрирали 96 становника из седам околних села – у кући Боже Вукмира 68 и у засеоку Брезине 28. Међу жртвама овог злочина је: 44 дјеце, омладине 14, жена 34 и стараца 4.“ Аутор фотографије: Мирко Димић, 23. 6. 2017. године

Библиографија

Извори

- Архив Републике Српске Бања Лука (АРСБЛ), Окружна комисија за испитивање ратних злочина окупатора и њихових помагача, Козара (1941-1945), фонд 66.
- Архив Републике Српске Бања Лука (АРСБЛ), Окружна комисија за испитивање ратних злочина окупатора и њихових помагача, Бања Лука (1941-1945), фонд 64.
- Спомен-чесма у селу Гуњевци, подигнута 1988. године. На споменику уклесана имена 96 жртава.

Литература

- Bajford, Jovan, *Staro Sajmište. Mesto sećanja, zaborava i sporenja*, Beograd 2011.
- Брдар, Симо, *Црни уплетњак*, Бања Лука – Козарска Дубица, 1997.
- Вујасиновић, Славко, *Срби као птице*, приредио Симо Брдар, Бања Лука 1994.
- Bulatović, Radomir, *Koncentracioni logor Jasenovac s posebnim osvrtom na Donju Gradinu*, Sarajevo 1990.
- Butić-Jelić, Fikreta, *Ustaše i NDH*, Zagreb 1978.
- Виде-озапис, *Сјећање Илије Крнете*, аутор Мирко Димић 23. 6. 2017. <www.muzejgenocida.rs> Popis žrtava drugog svjetskog rata u BiH, opština Bosanska Dubica, naselje Gunjevci, pdf format.
- <www.muzejgenocida.rs> Popis žrtava drugog svjetskog rata u BiH, opština Bosanska Dubica, naselje Klekovci pdf format.
- Крнета, Илија, *Живи запаљени: Злочин геноцида Независне Државе Хрватске на Козари и Поткозарју у Другом свјетском рату*, Бања Лука 2014.
- Samardžija, Dušan D., *Bosanskodubičko područje u NOR-u i socijalističkoj revoluciji 1941-1945*, Bosanska Dubica 1984.
- Тулековић, Тања, *Драксенић 1941-1945*, Доња Градина 2016.
- <USHMM.org> Interview with Tomo Klincov, 18. 10. 2007.

Mirko Dimić

The ordeal of the Serb population of Gunjevci in February 1945

Summary: The aim of this paper is to describe the sequences of events in February 1945 in the village of Gunjevci, northwestern Bosnia and Herzegovina. The Independent State of Croatia (NDH) was consistent in its legislative and political actions throughout the war. Although the war itself in its final year has been lost to the NDH, it was still asserted that its Serb population should be put through executions as much as possible. An event that testifies to these policies was the ordeal of the Serb Orthodox population in Gunjevci and its surroundings. The monstrosity of the event is demonstrated by the fact that most of the victims of this described slaughter were children. Both the rise and the fall of the NDH were marked by its sheer brutality.